

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
16/1110-

Dato
22. januar 2016

Vedr Statoils kontrakt i Angola

Jeg viser til brev av 12. januar 2016 fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen samt mitt brev av 18. januar 2016 til Kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Komiteen tar opp en viktig sak, som reiser både prinsipielle og konkrete spørsmål. Slik komiteens spørsmål er formulert, finner jeg det innledningsvis naturlig å knytte noen generelle kommentarer til rollefordelingen mellom departementets eierstyring og virksomheten i de selskapene som staten eier eller har eierandeler i. Dette er en rollefordeling som har ligget fast i lengre tid, og som senest er nedfelt i Meld. St 27 (2013-2014) "Et mangfoldig og verdiskapende eierskap" (eierskapsmeldingen). Meldingen fikk bred tilslutning i Stortinget da den ble behandlet 5. februar 2015, jf Innst. 140 S (2014-2015). I tråd med etablert rollefordeling, er det regjeringens forventning at arbeidet med samfunnsansvar først og fremst er forankret i selskapene selv, som vil si i selskapenes styre, at de har en aktiv og sentral rolle, og at de rapporterer på vesentlige områder i sin årlige beretning. Det forventes at selskapene har etiske retningslinjer, og at disse er offentlig tilgjengelige.

Arbeidet mot korrupsjon og for åpenhet i økonomiske transaksjoner er et av fire temaer innenfor samfunnsansvarsområdet som omtales konkret i eierskapsmeldingen. Det påpekes i meldingen at "åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel i arbeidet mot korrupsjon" og at et mer målrettet arbeid i styre og selskap på dette området vil bidra til å redusere risiko for korrupsjon og derved kunne være verdiskapende for selskap og eiere. Regjeringen uttrykker i meldingen forventninger om at selskapene utviser størst mulig grad av åpenhet knyttet til pengestrømmer, herunder også skatt.

Det er selskapenes styre som har ansvaret for å vurdere hvordan forventningene fra staten som eier best kan følges opp, og for at disse operasjonaliseres på en hensiktsmessig måte.

Departementet har klart og tydelig formidlet regjeringens forventninger på samfunnsansvarsområdet til Statoil. I eierdialogen mellom departementet og Statoil er selskapets oppfølging av regjeringens forventninger på dette området et sentralt tema. Samfunnsansvar er tema på et fast årlig møte om selskapets bærekraftsrapport mellom OED og Statoil, på kvartalsvise kontaktmøter og inngår også i annen eierdialog.

Etter departementets oppfatning arbeider Statoil dedikert og målrettet med samfunnsansvar og selskapet er bevisst på å oppfylle regjeringens konkrete forventninger slik de er formulert i eierskapsmeldingen. Statoil har retningslinjer, systemer og tiltak for å hindre korrupsjon, og for å håndtere mulige lovbrudd eller tvilstilfeller som måtte avdekkes på dette feltet.

Statens eierskapspolitikk utøves i henhold til rolledelingen mellom aksjonærer, styre og ledelse slik det fremgår av selskapslovgivningen og innenfor rammen av allment anerkjente prinsipper for eierstyring og selskapsledelse.

Ut fra etablert rollefordeling mellom departement og selskap, gjelder de spørsmålene komiteen tar opp i stor grad forhold som faller inn under Statoils løpende arbeid for å sikre samfunnsansvar og motvirke korrupsjon. Departementet har derfor henvendt seg til selskapet for å få nødvendig informasjon om saken og spørsmål reist i komiteens brev. Statoils svar av 20. januar 2016 følger vedlagt.

Nedenfor er inntatt Statoils orientering om arbeidet med anti-korrupsjon og informasjon knyttet til tildelingen av utvinningstillatelser i Kwanza-området i Angola. Videre følger svar på komiteens konkrete spørsmål vedrørende Statoils virksomhet i Angola. Svarene på spørsmål 2-4 nedenfor er i sin helhet en gjengivelse av Statoils svar som er innhentet fra selskapet i sakens anledning.

Nærmere om Statoils arbeid med anti-korrupsjon og åpenhet i oljesektoren

I brev av 20. januar 2016 til Olje- og energidepartementet skriver Statoil:

"Statoil har nulltoleranse for korrupsjon. Dette fremgår klart av selskapets etiske retningslinjer. Dersom selskapet skulle konkludere med at gjennomføring av en betaling i tilknytning til dets aktivitet ikke ville være i samsvar med norsk eller annen relevant anti-korrupsjonslovgivning, vil en slik betaling ikke gjennomføres. Dette gjelder selv om Statoil skulle være kontraktsrettslig forpliktet til å foreta en slik betaling.

Statoils aktivitet er underlagt norsk og andre lands anti-korrupsjonslovgivning (blant annet USA (Foreign Corrupt Practices Act) og Storbritannia (UK Bribery Act)). For å sikre at korrupsjon ikke forekommer i Statoils virksomhet, har selskapet implementert et

omfattende etikk og anti-korrupsjonsprogram. Dette programmet inneholder retningslinjer for selskapets arbeid med anti-korrupsjon og blir fulgt opp av en dedikert anti-korrupsjonsgruppe på seks advokater med særlig kompetanse på området. Programmet omfatter blant annet opplæring av ansatte, leverandører og samarbeidspartnere, jevnlig risikovurderinger, bakgrunnssjekk av forretningspartnere (integrity due diligence), oppfølging av saker rapportert i selskapets etikk-hjelpelinje og andre kanaler, samt rådgivning på konkrete saker.

Det rapporteres årlig fra administrasjonen til styret på programmets innhold og oppfølging. Aktuelle temaer knyttet til etikk og anti-korrupsjon rapporteres normalt også kvartalsvis i styrets sikkerhet- bærekraft og etikkutvalg. Som et ledd i det kontinuerlige arbeidet med å forbedre programmet, ba styret om en ekstern vurdering av programmet, som ble utført av advokatfirmaet Covington & Burling LLP. Resultatet av denne vurderingen ble rapportert til styret i desember 2015. Rapporten slår fast at Statoil har et «strong anti corruption compliance program that reasonably reflects international best practices standards».

Korrupsjonsrisiko og mangel på åpenhet er en utfordring i flere land der Statoil har virksomhet og stiller store krav til selskapets oppfølging av investeringer. Når Statoil likevel er tilstede i slike land, er det i tråd med statens forventninger til norske bedrifter, blant annet slik det er formulert i St.meld. nr. 10 (2008-09):

«Regjeringens syn (er) at norske bedrifter også bør engasjere seg i land der politiske normer og verdier avviker fra våre og der de vil møte etiske utfordringer. Det er da viktig at den enkelte bedrift er bevisst de utfordringene og dilemmaene den står overfor. Mange bedrifter har en aktiv holdning til disse spørsmålene. De forsøker å kartlegge de utfordringene som knytter seg til eksisterende eller potensielle prosjekter. Systematiske landanalyser, konsekvensutredninger og konsultasjoner med interessenter, kan bidra til at bedriftene er bedre rustet til å møte utfordringene.»

Et viktig ledd i arbeidet for å hindre korrupsjon er åpenhet rundt betalinger. Statoil har vært en pådriver når det gjelder større åpenhet rundt midler innbetalt til ulike lands myndigheter. Siden 2004 har Statoil frivillig rapportert inntekter og betalinger til myndigheter på landnivå, inkludert Angola hvor Statoil har vært et foregangsselskap når det gjelder åpenhet. Åpenhet om betalinger muliggjør at man lokalt og internasjonalt kan følge pengestrømmer og stille spørsmål ved myndighetenes bruk av statsmidler. Fra og med regnskapsåret 2014 er rapporteringen lovpålagt, og det stilles krav til rapportering av betalinger på prosjektnivå. Statoil støtter også initiativ som Extractive Industries Transparency Initiative (EITI), som er en pådriver for mer åpenhet rundt betalinger til myndigheter i forbindelse med utvinning av naturressurser.

Manglende åpenhet er også en utfordring når det gjelder ukjent eierskap i selskaper. Ukjent eierskap kan dels være en følge av lokal lovgivning som åpner for dette, men også kompliserte eierstrukturer via mange land kan gjøre det vanskelig å finne hvem som er den egentlige eieren. Slike omstendigheter kan bidra til å øke risikoen for å bli involvert i

korruptsjon, og er en utfordring i flere land, inkludert i Angola. I Angola er Statoil partner i blokk 31, hvor BP er operatør. I denne lisensen er det ikke offentlig tilgjengelig informasjon om hvem som er endelig eier av en av partnerne. Under slike omstendigheter utviser selskapet særlig aktsomhet slik at eventuell samhandling med partnere med ukjent eierskap skjer på rent kommersielle vilkår herunder at det ikke blir gitt noen utilbørlig fordel til en slik part."

Bakgrunn og rettslige rammer for tildeling av leteområder i Kwanza-området og Statoils betalinger i Angola

"Statoil har hatt virksomhet i Angola siden 1991. I dag har Statoil eierinteresser i åtte lisenser til havs, og Statoils egenproduksjon i Angola er omkring 200 000 fat per dag. Statoils eierandeler i Angola er følgende:

Område*	Blokk	Eierandel	Statoils rolle	Operatør
Congo	15	13,33%	Partner	Esso Angola
Congo	17	23,22%	Partner	Total
Congo	31	13,33	Partner	BP
Kwanza	22	20%	Partner	Repsol
Kwanza	25	20%	Partner	Total
Kwanza	38	70%**	Operatør	Statoil
Kwanza	39	61,67%**	Operatør	Statoil
Kwanza	40	20%	Partner	Total

*I tillegg kan det opplyses om at Statoil har trådt ut av blokk 4/05 hvor selskapet var partner og hadde en eierandel på 20%. Det gjenstår enkelte formaliteter for å effektivere selskapets uttreden.

**Eierandel basert på at Ecopetrol har trådt ut av lisensene. Det gjenstår enkelte avklaringer og formaliteter for å effektivere Ecopetrols uttreden.

Med basis i et mandat vedtatt av styret, deltok Statoil i 2011 i en budrunde som resulterte i at Statoil i desember 2011 inngikk produksjonsdelingsavtale som operatør for blokkene 38 og 39 og som partner i blokkene 22, 25 og 40 i Kwanza-bassenget utenfor Angolas kyst.

Det rettslige grunnlaget for budrunden er Angolas petroleumslov. Petroleumsloven gir Sonangol EP eksklusive rettigheter til å utøve petroleumsvirksomhet i Angola. Sonangol EP er et statseid selskap og er underlagt offentlig tilsyn gjennom angolansk lov (Lov om selskaper i offentlig sektor 11/13). Sonangol EP ble etablert i 1976 og har en omfattende virksomhet både i og utenfor petroleumssektoren.

Petroleumsloven gir Sonangol EP anledning til å invitere andre parter til å delta i petroleumsvirksomheten gjennom budprosesser. Deltakelse i slike budprosesser krever at deltakeren er prekvalifisert på bakgrunn av teknisk kompetanse og finansiell kapasitet. Den aktuelle budrunden ble åpnet for deltakelse for mer enn tyve internasjonale oljeselskaper, herunder BP, Total, ConocoPhillips, Repsol, ENI og Statoil.

De endelige budkriteriene var inndelt i et arbeidsprogram (seismikk og brønner som selskapene forpliktet seg til), betaling av signaturbonus (forhåndsskatt) og betaling til sosiale formål (sosiale prosjekter, et forsknings- og teknologisenter og treningsprogram for opplæring av angolansk personell i oljeindustrien).

Som en del av budet påtok Statoil seg samlede økonomiske forpliktelser på omlag USD 1400 millioner. Dette beløpet inkluderte betaling av signaturbonus og betaling til sosiale formål, samt estimerte kostnader ved gjennomføring av minimum arbeidsprogram (hovedsakelig kostnader knyttet til seismikk og boring av letebrønner).

De samlede økonomiske forpliktelsene ble gjort offentlig kjent i Statoils børsmelding publisert 20. desember 2011. Størrelsen på de betalingsforpliktelser Statoil påtok seg overfor Sonangol EP, reflekterte selskapets syn på verdiskapningspotensialet i de fem blokkene samt den antatte konkurransesituasjonen med andre internasjonale oljeselskaper og fordelte seg på følgende måte:

Betalingsår	Signaturbonus* (mill NOK)	Sosiale bidrag* (mill NOK)
2012	3137	281
2013	1447	121
2014**	0	107
2015***	0	112
2016****	0	94
Sum	4584	715

*Statoils kontraktsfestede forpliktelser er i denominert i USD. Tallene i Statoils bærekraftsrapportering er omregnet til NOK.

**Betalingen for 2014 ble gjennomført 31 desember 2013 men rapportert i bærekraftsrapporten for 2014, publisert i 2015.

***Foreløpig tall – vil bli rapportert i bærekraftsrapporten for 2015, som blir publisert i 2016.

****Foreløpig tall – vil bli rapportert i bærekraftsrapporten for 2016, som blir publisert i 2017.

NOK 420 millioner av de samlede betalingene til sosiale formål på NOK 715 millioner er øremerket til etableringen av et forsknings- og teknologisenter.

Samtlige lisenser/blokker ble tildelt gjennom inngåelse av en såkalt produksjonsdelingsavtale (en avtale per blokk/lisens), som beskriver rettigheter og forpliktelser i tilknytning til utøvelse av petroleumsvirksomheten, herunder Statoils betalingsforpliktelser. Det fremgår av produksjonsdelingsavtalene at signaturbonus skulle betales over en periode på ett eller to år, og bidrag til sosiale formål over en periode på inntil fem år.

Sonangol EP er overfor Statoil kontraktsrettslig forpliktet til å benytte midlene til de avtalte formål. Selv om man på et senere tidspunkt skulle konkludere med at Sonangol EP ikke har oppfylt sine kontraktsrettslige forpliktelser til å benytte midlene til de avtalte sosiale

formål, er det ikke nødvendigvis slik at midlene er benyttet i strid med relevant anti-korrupsjonslovgivning. Vi viser videre til nærmere redegjørelse for betalinger til forsknings- og teknologisenteret i kommentarene til det siste spørsmålet nedenfor."

Komiteens spørsmål:

- 1. Har statsråden/Olje- og energidepartementet forsikret seg om at utbetalingene av signaturbonus og tilskudd til sosiale fond i Angola er fullt ut i samsvar med norsk lov og retningslinjer?**

I eierdialogen med Statoil legges det stor vekt på at selskapet opplyser departementet om hvordan selskapet møter statens forventninger hva gjelder samfunnsansvar gjennom selskapsinterne systemer, retningslinjer og andre tiltak. Det følger av rollefordelingen mellom eier og selskapets ledelse at det er selskapets selv som er ansvarlig for å følge lover og regler nasjonalt og internasjonalt, herunder at selskapet viser særlig aktsomhet ved utbetalinger og transaksjoner i land hvor korrupsjon er utbredt.

- 2. Hva er signaturbonusen betaling for og hvem mottar og forvalter disse midlene?**

Det vises til mottatt svar fra Statoil:

"Signaturbonus er å anse som en forhåndsskatt og er et vederlag som betales for adgang til å drive petroleumsvirksomhet i et definert lisensområde. Signaturbonus kreves i flere land i forbindelse med lisenstildelinger i oljeindustrien, blant annet i USA og Brasil. Signaturbonus betales normalt i forkant av leteaktiviteten for rettighetene til å utvikle et leteområde.

Retten til å kreve signaturbonus følger av den angolanske petroleumsloven (Law 10/04) og er nærmere regulert i Presidential Decree (80/12). Her fremgår det at signaturbonusen skal betales til den nasjonale konsesjonæren, Sonangol EP, som er lovmessig forpliktet til å overføre midlene til statskassen (National Treasury). Statoils betalinger av signaturbonus er gjort til Sonangol EPs konto i Angola.

Anvendelsen av signaturbonus er også regulert i Presidential Decree (80/12). Her er det spesifisert at midlene blant annet brukes til offentlige investeringsprosjekter og tiltak innen utdanning, helse, vitenskap og teknologi."

- 3. Hvem mottar og disponerer midlene i de sosiale fondene som Statoil har utbetalt 281 millioner til, og til hvilke formål går pengene?**

Det vises til mottatt svar fra Statoil:

"Statoil er i utgangspunktet positiv til å bidra til samfunnsutvikling i form av sosiale bidrag i de land vi opererer, særlig i land hvor det er behov for styrking av viktig kompetanse og der det stilles særlige krav til lokalt innhold.

Av de økonomiske forpliktelser Statoil påtok seg i forbindelse med inntreden i Kwanza, utgjorde betalinger til sosiale formål samlet som nevnt over NOK 715 millioner. Innbetalinger på NOK 281 millioner fremkommer i Statoils bærekraftsrapportering for 2012, og inngår i beløpet på NOK 715 millioner.

Betalingene til sosiale formål er kontraktsrettslige forpliktelser som Statoil påtok seg gjennom inngåelse av produksjonsdelingsavtalene, og innebærer betaling av midler øremerket sosiale prosjekter, et forsknings- og teknologisenter og treningsprogram for opplæring av angolansk personell i oljeindustrien. Betalingene er gjort til Sonangol EPs kontoer i Angola."

4. Medfører det riktighet at Statoil-midler har gått til et system som det ikke gis innsyn i, og at midler har gått til et forskningscenter som bare eksisterer på papiret?

Det vises til mottatt svar fra Statoil:

Sonangol EP er kontraktsmessig forpliktet til å benytte midlene øremerket forsknings- og teknologisenteret som angitt i produksjonsdelingsavtalen. Sonangol EP er imidlertid ikke forpliktet til å holde Statoil orientert om fremdriften.

Statoil ønsker åpenhet omkring betalinger til myndigheter og er opptatt av at betalinger til sosiale formål brukes som avtalt og i tråd med gjeldende anti-korrupsjonslovgivning. Når det gjelder betalinger til Sonangol EP, har Statoil, formelt og uformelt, bedt om innsyn i bruken av midlene øremerket til forsknings- og teknologisenteret. Statoil har likevel ikke mottatt informasjon av betydning fra Sonangol EP. Det er imidlertid offentlig kjent at den 26. august 2015 vedtok regjeringen (council of ministers) at forsknings- og teknologisenteret skulle etableres i et nytt datterselskap av Sonangol EP. Den 28. september 2015 ble det publisert et presidential decree (179/15) vedrørende etableringen av forsknings- og teknologisenteret som et eget, statseid selskap eiet gjennom Sonangol EP.

I løpet av de fire år som er gått fra første betaling, har Statoil gradvis økt oppfølgingen av betalingene til forsknings- og teknologisenteret. Statoil følger opp tilgjengelig informasjon, lokalt og internasjonalt, for å undersøke om det skulle foreligge konkrete forhold som tilsier at midlene har gått til andre formål enn det som følger av produksjonsdelingsavtalen.

Statoil har også foretatt grundige interne vurderinger av relevant anti-korrupsjonslovgivning og konsultert med internasjonalt anerkjente advokatfirmaer, inkludert advokatfirmaet Wiersholm i forhold til norsk lov, Joseph Warin hos Gibson Dunn, som gjennom tre år monitorerte Statoils oppbygging av anti-korrupsjonsprogrammet etter Horton-saken, Covington & Burling LLP i forhold til både amerikansk lov og engelsk lov, og Vieira de Almeida & Associados i forhold til

angolansk lov. Rådene fra disse advokatkontorene støtter Statoils oppfølging av betalingene og konklusjonen om at betalingene til forsknings- og teknologisenteret er en kontraktmessig forpliktelse som ikke er i strid med relevant anti-korrupsjonslovgivning.

I tillegg har selskapet dialog med andre internasjonale oljeselskaper med tilsvarende forpliktelser, og som foretar tilsvarende betalinger til forsknings- og teknologisenteret. Senest i desember 2015 ble det, i forkant av den siste betalingen, sendt brev fra Statoil til Sonangol EP og til det angolanske petroleumsministeriet. Overfor Sonangol EP anmodet Statoil om at midlene ble overført til statskassen inntil de blir brukt til utvikling av forsknings- og teknologisenteret. For å fasilitere en videreføring av midlene til statskassen gjennomførte Statoil betalingen til Sonangol EPs konto i Angola for innbetaling av signaturbonuser, som Sonangol EP er forpliktet til å videreføre til statskassen.

Selv om det ikke gjenstår flere delbetalinger, vil Statoil også fortsette å følge opp bruken av de innbetalte beløpene overfor Sonangol EP. Som et ledd i dette har Statoil bedt om møter både med Sonangol EP og med det angolanske petroleumsministeriet for å diskutere fremdriften nærmere, og har foreløpig fått positiv tilbakemelding på dette fra petroleumsministeriet.

De tiltakene Statoil har iverksatt og resultatene av disse har ikke gitt selskapet grunnlag for å avstå fra å oppfylle de kontraktuelle forpliktelsene til å gjennomføre betalinger til forsknings- og teknologisenteret.

Selskapets administrasjon har informert styret om betalingene og de tiltak og vurderinger som er gjort i den forbindelse."

Avslutningsvis vil jeg anføre at jeg med dette har søkt å gi så utførlige svar som mulig på komiteens spørsmål.

Med hilsen

Tord Lien

Vedlegg: Brev av 20. januar 2016 fra Statoil til Olje- og energidepartementet.

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
Per e-post: johan.alstad@oed.dep.no

Det vises til brev datert 13. januar d.å. fra Olje- og energidepartementet adressert til konsernsjef Eldar Sætre, foranlediget av brev datert 12. januar fra Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomité til statsråd Tord Lien.

Vi vil, som anmodet om fra departementet, redegjøre for de problemstillinger som er reist i komiteens brev. Ettersom brevet også stiller spørsmål om departementets oppfølging av eierskapsmeldingens prinsipper om nulltoleranse for korrupsjon, vil vi først beskrive vårt arbeid med anti-korrupsjon og økt åpenhet i oljesektoren. Deretter vil vi redegjøre for det faktiske og rettslige rammeverket knyttet til betalingene i forbindelse med tildeling av letearealer i Kwanza-området i Angola, før vi kommenterer de konkrete spørsmålene.

Nærmere om Statoils arbeid med anti-korrupsjon og åpenhet i oljesektoren

Statoil har nulltoleranse for korrupsjon. Dette fremgår klart av selskapets etiske retningslinjer. Dersom selskapet skulle konkludere med at gjennomføring av en betaling i tilknytning til dets aktivitet ikke ville være i samsvar med norsk eller annen relevant anti-korrupsjonslovgivning, vil en slik betaling ikke gjennomføres. Dette gjelder selv om Statoil skulle være kontraktsrettslig forpliktet til å foreta en slik betaling.

Statoils aktivitet er underlagt norsk og andre lands anti-korrupsjonslovgivning (blant annet USA (Foreign Corrupt Practices Act) og Storbritannia (UK Bribery Act)). For å sikre at korrupsjon ikke forekommer i Statoils virksomhet, har selskapet implementert et omfattende etikk og anti-korrupsjonsprogram. Dette programmet inneholder retningslinjer for selskapets arbeid med anti-korrupsjon og blir fulgt opp av en dedikert anti-korrupsjonsgruppe på seks advokater med særlig kompetanse på området. Programmet omfatter blant annet opplæring av ansatte, leverandører og samarbeidspartnere, jevnlig risikovurderinger, bakgrunnssjekk av forretningspartnere (integrity due diligence), oppfølging av saker rapportert i selskapets etikk-hjelpelinje og andre kanaler, samt rådgivning på konkrete saker.

Det rapporteres årlig fra administrasjonen til styret på programmets innhold og oppfølging. Aktuelle temaer knyttet til etikk og anti-korrupsjon rapporteres normalt også kvartalsvis i styrets sikkerhetsbærekraft og etikktvalg. Som et ledd i det kontinuerlige arbeidet med å forbedre programmet, ba styret om en ekstern vurdering av programmet, som ble utført av advokatfirmaet Covington & Burling LLP. Resultatet av denne vurderingen ble rapportert til styret i desember 2015. Rapporten slår fast at Statoil har et «strong anti corruption compliance program that reasonably reflects international best practices standards».

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Telefax
+47 51 99 00 50

Internet
www.statoil.com

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

Korrupsjonsrisiko og mangel på åpenhet er en utfordring i flere land der Statoil har virksomhet og stiller store krav til selskapets oppfølging av investeringer. Når Statoil likevel er tilstede i slike land, er det i tråd med statens forventninger til norske bedrifter, blant annet slik det er formulert i St.meld. nr. 10 (2008-09):

«Regjeringens syn (er) at norske bedrifter også bør engasjere seg i land der politiske normer og verdier avviker fra våre og der de vil møte etiske utfordringer. Det er da viktig at den enkelte bedrift er bevisst de utfordringene og dilemmaene den står overfor. Mange bedrifter har en aktiv holdning til disse spørsmålene. De forsøker å kartlegge de utfordringene som knytter seg til eksisterende eller potensielle prosjekter. Systematiske landanalyser, konsekvensutredninger og konsultasjoner med interessenter, kan bidra til at bedriftene er bedre rustet til å møte utfordringene.»

Et viktig ledd i arbeidet for å hindre korrupsjon er åpenhet rundt betalinger. Statoil har vært en pådriver når det gjelder større åpenhet rundt midler innbetalt til ulike lands myndigheter. Siden 2004 har Statoil frivillig rapportert inntekter og betalinger til myndigheter på landnivå, inkludert Angola hvor Statoil har vært et foregangsselskap når det gjelder åpenhet. Åpenhet om betalinger muliggjør at man lokalt og internasjonalt kan følge pengestrømmer og stille spørsmål ved myndighetenes bruk av statsmidler. Fra og med regnskapsåret 2014 er rapporteringen lovpålagt, og det stilles krav til rapportering av betalinger på prosjektnivå. Statoil støtter også initiativ som Extractive Industries Transparency Initiative (EITI), som er en pådriver for mer åpenhet rundt betalinger til myndigheter i forbindelse med utvinning av naturressurser.

Manglende åpenhet er også en utfordring når det gjelder ukjent eierskap i selskaper. Ukjent eierskap kan dels være en følge av lokal lovgivning som åpner for dette, men også kompliserte eierstrukturer via mange land kan gjøre det vanskelig å finne hvem som er den egentlige eieren. Slike omstendigheter kan bidra til å øke risikoen for å bli involvert i korrupsjon, og er en utfordring i flere land, inkludert i Angola. I Angola er Statoil partner i blokk 31, hvor BP er operatør. I denne lisensen er det ikke offentlig tilgjengelig informasjon om hvem som er endelig eier av en av partnerne. Under slike omstendigheter utviser selskapet særlig aktsomhet slik at eventuell samhandling med partnere med ukjent eierskap skjer på rent kommersielle vilkår herunder at det ikke blir gitt noen utilbørlig fordel til en slik part.

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Telefax
+47 51 99 00 50

Internet
www.statoil.com

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

Bakgrunn og rettslige rammer for tildeling av leteområder i Kwanza-området og Statoils betalinger i Angola

Statoil har hatt virksomhet i Angola siden 1991. I dag har Statoil eierinteresser i åtte lisenser til havs, og Statoils egenproduksjon i Angola er omkring 200 000 fat per dag. Statoils eierandeler i Angola er følgende:

Område*	Blokk	Eierandel	Statoils rolle	Operatør
Congo	15	13,33%	Partner	Esso Angola
Congo	17	23,22%	Partner	Total
Congo	31	13,33	Partner	BP
Kwanza	22	20%	Partner	Repsol
Kwanza	25	20%	Partner	Total
Kwanza	38	70%**	Operatør	Statoil
Kwanza	39	61,67%**	Operatør	Statoil
Kwanza	40	20%	Partner	Total

*I tillegg kan det opplyses om at Statoil har trådt ut av blokk 4/05 hvor selskapet var partner og hadde en eierandel på 20%. Det gjenstår enkelte formaliteter for å effektivere selskapets uttreden.

**Eierandel basert på at Ecopetrol har trådt ut av lisensene. Det gjenstår enkelte avklaringer og formaliteter for å effektivere Ecopetrols uttreden.

Med basis i et mandat vedtatt av styret, deltok Statoil i 2011 i en budrunde som resulterte i at Statoil i desember 2011 inngikk produksjonsdelingsavtale som operatør for blokkene 38 og 39 og som partner i blokkene 22, 25 og 40 i Kwanza-bassenget utenfor Angolas kyst.

Det rettslige grunnlaget for budrunden er Angolas petroleumslov. Petroleumsloven gir Sonangol EP eksklusive rettigheter til å utøve petroleumsvirksomhet i Angola. Sonangol EP er et statseid selskap og er underlagt offentlig tilsyn gjennom angolansk lov (Lov om selskaper i offentlig sektor 11/13). Sonangol EP ble etablert i 1976 og har en omfattende virksomhet både i og utenfor petroleumssektoren.

Petroleumsloven gir Sonangol EP anledning til å invitere andre parter til å delta i petroleumsvirksomheten gjennom budprosesser. Deltakelse i slike budprosesser krever at deltakeren er prekvalifisert på bakgrunn av teknisk kompetanse og finansiell kapasitet. Den aktuelle budrunden ble åpnet for deltakelse for mer enn tyve internasjonale oljeselskaper, herunder BP, Total, ConocoPhillips, Repsol, ENI og Statoil.

De endelige budkriteriene var inndelt i et arbeidsprogram (seismikk og brønner som selskapene forpliktet seg til), betaling av signaturbonus (forhåndsskatt) og betaling til sosiale formål (sosiale prosjekter, et forsknings- og teknologisenter og treningsprogram for opplæring av angolansk personell i oljeindustrien).

Som en del av budet påtok Statoil seg samlede økonomiske forpliktelser på omlag USD 1400 millioner. Dette beløpet inkluderte betaling av signaturbonus og betaling til sosiale formål, samt estimerte kostnader ved gjennomføring av minimum arbeidsprogram (hovedsakelig kostnader knyttet til seismikk og boring av letebrønner).

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Telefax
+47 51 99 00 50

Internet
www.statoil.com

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

De samlede økonomiske forpliktelsene ble gjort offentlig kjent i Statoils børsmelding publisert 20. desember 2011 (se vedlegg 1). Størrelsen på de betalingsforpliktelser Statoil påtok seg overfor Sonangol EP, reflekterte selskapets syn på verdiskapningspotensialet i de fem blokkene samt den antatte konkurransesituasjonen med andre internasjonale oljeselskaper og fordelte seg på følgende måte:

Betalingsår	Signaturbonus * (mill NOK)	Sosiale bidrag* (mill NOK)
2012	3137	281
2013	1447	121
2014**	0	107
2015***	0	112
2016****	0	94
Sum	4584	715
*Statoils kontraktsfestede forpliktelser er i denominert i USD. Tallene i Statoils bærekraftrapportering er omregnet til NOK.		
**Betalingen for 2014 ble gjennomført 31 desember 2013 men rapportert i bærekraftsrapporten for 2014, publisert i 2015.		
***Foreløpig tall – vil bli rapportert i bærekraftsrapporten for 2015, som blir publisert i 2016.		
****Foreløpig tall – vil bli rapportert i bærekraftsrapporten for 2016, som blir publisert i 2017.		

NOK 420 millioner av de samlede betalingene til sosiale formål på NOK 715 millioner er øremerket til etableringen av et forsknings- og teknologisenter.

Samtlige lisenser/blokker ble tildelt gjennom inngåelse av en såkalt produksjonsdelingsavtale (en avtale per blokk/lisens), som beskriver rettigheter og forpliktelser i tilknytning til utøvelse av petroleumsvirksomheten, herunder Statoils betalingsforpliktelser. Det fremgår av produksjonsdelingsavtalene at signaturbonus skulle betales over en periode på ett eller to år, og bidrag til sosiale formål over en periode på inntil fem år.

Sonangol EP er overfor Statoil kontraktsrettslig forpliktet til å benytte midlene til de avtalte formål. Selv om man på et senere tidspunkt skulle konkludere med at Sonangol EP ikke har oppfylt sine kontraktsrettslige forpliktelser til å benytte midlene til de avtalte sosiale formål, er det ikke nødvendigvis slik at midlene er benyttet i strid med relevant anti-korrupsjonslovgivning. Vi viser videre til nærmere redegjørelse for betalinger til forsknings- og teknologisenteret i kommentarene til det siste spørsmålet nedenfor.

Kommentarer til komiteens spørsmål til departementet

Stortingets kontroll og konstitusjonskomité reiser flere spørsmål i sitt brev til departementet. Vi vil redegjøre for og kommentere de forhold som angår Statoils virksomhet.

Hva er signaturbonus betaling for og hvem mottar og forvalter disse midlene?

Signaturbonus er å anse som en forhåndsskatt og er et vederlag som betales for adgang til å drive petroleumsvirksomhet i et definert lisensområde. Signaturbonus kreves i flere land i forbindelse med

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Internet
www.statoil.com

Telefax
+47 51 99 00 50

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

lisenstildelinger i oljeindustrien, blant annet i USA og Brasil. Signaturbonus betales normalt i forkant av leteaktiviteten for rettighetene til å utvikle et leteområde.

Retten til å kreve signaturbonus følger av den angolanske petroleumsløven (Law 10/04) og er nærmere regulert i Presidential Decree (80/12). Her fremgår det at signaturbonusen skal betales til den nasjonale konsesjonæren, Sonangol EP, som er lovmessig forpliktet til å overføre midlene til statskassen (National Treasury). Statoils betalinger av signaturbonus er gjort til Sonangol EPs konto i Angola.

Anvendelsen av signaturbonus er også regulert i Presidential Decree (80/12). Her er det spesifisert at midlene blant annet brukes til offentlige investeringsprosjekter og tiltak innen utdanning, helse, vitenskap og teknologi.

Hvem mottar og disponerer midlene i de sosiale fondene som Statoil har utbetalt 281 millioner kroner til, og til hvilket formål går pengene.

Statoil er i utgangspunktet positiv til å bidra til samfunnsutvikling i form av sosiale bidrag i de land vi opererer, særlig i land hvor det er behov for styrking av viktig kompetanse og der det stilles særlige krav til lokalt innhold.

Av de økonomiske forpliktelser Statoil påtok seg i forbindelse med inntreden i Kwanza, utgjorde betalinger til sosiale formål samlet som nevnt over NOK 715 millioner. Innbetalinger på NOK 281 millioner fremkommer i Statoils bærekraftsrapportering for 2012, og inngår i beløpet på NOK 715 millioner.

Betalingene til sosiale formål er kontraktsrettslige forpliktelser som Statoil påtok seg gjennom inngåelse av produksjonsdelingsavtalene, og innebærer betaling av midler øremerket sosiale prosjekter, et forsknings- og teknologisenter og treningsprogram for opplæring av angolansk personell i oljeindustrien. Betalingene er gjort til Sonangol EPs kontoer i Angola.

Medfører det riktighet at Statoil-midler har gått til et system som det ikke gis innsyn i, og at midler har gått til et forskningssenter som bare eksisterer på papiret?

Sonangol EP er kontraktsmessig forpliktet til å benytte midlene øremerket forsknings- og teknologisenteret som angitt i produksjonsdelingsavtalen. Sonangol EP er imidlertid ikke forpliktet til å holde Statoil orientert om fremdriften.

Statoil ønsker åpenhet omkring betalinger til myndigheter og er opptatt av at betalinger til sosiale formål brukes som avtalt og i tråd med gjeldende anti-korrupsjonslovgivning. Når det gjelder betalinger til Sonangol EP, har Statoil, formelt og uformelt, bedt om innsyn i bruken av midlene øremerket til forsknings- og teknologisenteret. Statoil har likevel ikke mottatt informasjon av betydning fra Sonangol EP. Det er imidlertid offentlig kjent at den 26. august 2015 vedtok regjeringen (council of ministers) at forsknings- og teknologisenteret skulle etableres i et nytt datterselskap av Sonangol EP. Den 28. september 2015 ble det publisert et presidential decree (179/15) vedrørende etableringen av forsknings- og teknologisenteret som et eget, statseid selskap eiet gjennom Sonangol EP.

I løpet av de fire år som er gått fra første betaling, har Statoil gradvis økt oppfølgingen av betalingene til forsknings- og teknologisenteret.

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Telefax
+47 51 99 00 50

Internet
www.statoil.com

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

Statoil følger opp tilgjengelig informasjon, lokalt og internasjonalt, for å undersøke om det skulle foreligge konkrete forhold som tilsier at midlene har gått til andre formål enn det som følger av produksjonsdelingsavtalen.

Statoil har også foretatt grundige interne vurderinger av relevant anti-korrupsjonslovgivning og konsultert med internasjonalt anerkjente advokatfirmaer, inkludert advokatfirmaet Wiersholm i forhold til norsk lov, Joseph Warin hos Gibson Dunn, som gjennom tre år monitorerte Statoils oppbygging av anti-korrupsjonsprogrammet etter Horton-saken, Covington & Burling LLP i forhold til både amerikansk lov og engelsk lov, og Vieira de Almeida & Associados i forhold til angolansk lov. Rådene fra disse advokatkontorene støtter Statoils oppfølging av betalingene og konklusjonen om at betalingene til forsknings- og teknologisenteret er en kontraktmessig forpliktelse som ikke er i strid med relevant anti-korrupsjonslovgivning.

I tillegg har selskapet dialog med andre internasjonale oljeselskaper med tilsvarende forpliktelser, og som foretar tilsvarende betalinger til forsknings- og teknologisenteret.

Senest i desember 2015 ble det, i forkant av den siste betalingen, sendt brev fra Statoil til Sonangol EP og til det angolanske petroleumministeriet. Overfor Sonangol EP anmodet Statoil om at midlene ble overført til statskassen inntil de blir brukt til utvikling av forsknings- og teknologisenteret. For å fasilitere en videreføring av midlene til statskassen gjennomførte Statoil betalingen til Sonangol EPs konto i Angola for innbetaling av signaturbonuser, som Sonangol EP er forpliktet til å videreføre til statskassen.

Selv om det ikke gjenstår flere delbetalinger, vil Statoil også fortsette å følge opp bruken av de innbetalte beløpene overfor Sonangol EP. Som et ledd i dette har Statoil bedt om møter både med Sonangol EP og med det angolanske petroleumministeriet for å diskutere fremdriften nærmere, og har foreløpig fått positiv tilbakemelding på dette fra petroleumministeriet.

De tiltakene Statoil har iverksatt og resultatene av disse har ikke gitt selskapet grunnlag for å avstå fra å oppfylle de kontraktuelle forpliktelsene til å gjennomføre betalinger til forsknings- og teknologisenteret.

Selskapets administrasjon har informert styret om betalingene og de tiltak og vurderinger som er gjort i den forbindelse.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Eldar Sætre".

Eldar Sætre
Konsernsjef Statoil ASA

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Telefax
+47 51 99 00 50

Internet
www.statoil.com

Our date
20/01/2016

Our reference

Administrative officer

Your date

Your reference

Vedlegg 1 – børsmelding 20. desember 2011

[separat dokument]

Company
Statoil ASA

Office address
Forusbeen 50
Forus
4033 Stavanger

Telephone
+47 51 99 00 00

Telefax
+47 51 99 00 50

Internet
www.statoil.com

MeldingsID: 295594

Innsendt dato: 20.12.2011 13:06
 UtstederID: STL
 Utsteder: Statoil ASA
 Instrument: -
 Marked: XOSL
 Kategori: ANDRE MELDINGER
 Informasjonspliktig: Ja
 Lagringspliktig: Ja
 Vedlegg:
 Tittel: KORREKSJON: Statoil blir operatør for presalt-blokker i Angola
 Meldingstekst:

Dette er en korreksjon av meldingen fra 12:23 20.12.2011 CET. Årsaken til korreksjonen er: I avsnittet som starter med "Arbeidsprogrammet består av...." er 18.400 kvadratmeter erstattet med 18.400 kvadratkilometer.

Statoil (OSE:STL, NYSE:STO) har fått tildelt rollen som operatør for blokkene 38 og 39 og deltakelse på blokkene 22, 25 og 40 i Kwanzas-bassenget offshore Angola.

Dette er konklusjonen etter den internasjonale begrensede budrunden som Sonangol har arrangert for tilgang til pre-salt-områder i Kwanzas-bassenget utenfor kysten av Angola.

- Tildelingen av to operatørskap i Angola er en viktig milepæl for Statoil. Vi mener de angolanske presaltforekomstene tilsvarer presaltområdene i Brasil der det er gjort store funn de siste årene. Tidlig tilgang i dette nye leteområdet gir oss en betydelig mulighet for økt verdiskaping dersom potensialet bekreftes, sier Tim Dodson, konserndirektør for Leting i Statoil.

Statoil er operatør på følgende blokker, med en andel på 55 prosent:

* Blokk 38 - Partnere er Sonangol P&P og China Sonangol med andeler på henholdsvis 30 og 15 prosent.

* Blokk 39 - Partnere er Sonangol P&P og Total med andeler på henholdsvis 30 og 15 prosent.

Statoil er partner på følgende blokker, med en andel på 20 prosent:

- * Blokk 22 - Repsol er operatør med en andel på 30 prosent, og Sonangol P&P er partner med en andel på 50 prosent.
- * Blokk 25 - Total er operatør med en andel på 35 prosent, og BP og Sonangol P&P er partnere med andeler på henholdsvis 15 og 30 prosent.
- * Blokk 40 - Total er operatør med en andel på 50 prosent, og Sonangol P&P er partner med en andel på 30.

De øvrige partnerne bærer Sonangols eierinteresse på 30 % gjennom letefasen. Statoil vil påta seg en økonomisk forpliktelse på om lag 1400 millioner amerikanske dollar knyttet til den ovennevnte tildelingen, inkludert signaturbonus og minimum forpliktet arbeidsprogram.

Arbeidsprogrammet består av innsamling av 3D-seismikk over et område på 18.400 kvadratkilometer og deltakelse i til sammen åtte letebrønner samt bidrag til utvikling av Sonangols forsknings- og teknologisenter, samfunnsprosjekter og opplæring av ansatte i Sonangol.

Statoils tekniske ekspertise og undergrunnskompetanse, erfaring fra leting på store havdyp internasjonalt og resultater innenfor planlegging og gjennomføring av store komplekse prosjekter til havs, utgjør en verdifull erfaring for å realisere letepotensialet i pre-saltområdene i Angola.

Statoil er allerede partner med andeler i blokkene 4/05, 15, 15/06, 17 og 31. Den angolanske kontinentalsokkelen er en av de største bidragsyterne til Statoils produksjon utenfor Norge. Statoils egenproduksjon fra blokkene 15, 17 og 4/05 var om lag 173.000 fat oljeequivalenter per dag i 2010 - noe som tilsvarer 34 prosent av selskapets samlede internasjonale produksjon av olje og gass.

Mer informasjon:

Investor relations Norge:
Hilde Merete Nafstad, direktør, investor relations,
mobil: +47 957 83

Investor relations USA:
Morten Sven Johannessen, direktør, investor relations
USA,
mobil: +1 203 570 2524

Presse:
Bård Glad Pedersen, pressetalsmann, media relations,
mobil: +47 918 01 791

Denne opplysningen er informasjonspliktig etter verdipapirhandelloven §5-12

[HUG#1572780]